

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven twee dierenartsen maandelijks over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters (rechts), van dierenartsenpraktijk Visdonk uit Roosendaal, en Jef Laureyns (links), verbonden aan de Universiteit Gent, wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Hersenvliesontsteking

Listeriabacterie oorzaak van verlamningsverschijnselen

Enkele dagen geleden werd ik geroepen bij een eerstekalfskoe die ongeveer een maand geleden afgelkalfd had. Het dier had koorts en de eetlust en de melkproductie van de vaars waren plotseling gedaald. Het dier vertoonde nog meer ziektesymptomen. Het linker oor hing slap naar beneden. De oogleden aan de linkerkant bleken eveneens verlamd. Omdat de jonge koe niet met de oogleden kon knipperen, was haar linkeroog ontstoken geraakt. De lip hing af en er was speekselverlies. De veehouder had gezien dat het dier ook last had met eten en herkauwen: het voer viel uit haar bek. De rechterkant functioneerde wel normaal. Het dier vertoonde duidelijk de symptomen van een eenzijdige aangezichtsverlamming, een facialisparalyse. De verlamming was te wijten aan een hersen(vlies)ontsteking als gevolg van een listeria-infectie. Ik besloot om de koe te behandelen

met een hoge dosis antibioticum rechtstreeks in het bloed in combinatie met een ontstekingsremmer. Daarnaast adviseerde ik om het matige kuilvoer uit het rantsoen weg te laten, omdat dat de infectiebron zou kunnen zijn.

De volgende dag ben ik teruggegaan om te zien of er al verbetering was opgetreden. De patiënt was inmiddels verhuisd naar een aparte strobox omdat ze zich in de stal niet meer kon handhaven. Ze draaide alsmaar rondjes linksom, waarbij ze af en toe gewoon omviel. Als ze even stilstond, leunde ze tegen de muur om overeind te blijven. Slikken was onmogelijk.

Gezien de ernstige toestand van de koe en de ongunstige vooruitzichten op herstel hebben we besloten het dier uit haar lijden te verlossen.

Toon Meesters,
dierenarts te Roosendaal

De encyclopedie meningo-encephalitis

Meningo-encephalitis of hersen(vlies)ontsteking wordt veroorzaakt door de bacterie *listeria monocytogenes*. Deze bacterie kan ook verantwoordelijk zijn voor het verwerpen van de vrucht.

De ziekte komt vooral bij schapen en geiten voor. Af en toe zien we bij koeien klinische infecties. Een

typisch kenmerk van een infectie met *listeria* of listeriose is een eenzijdige aangezichtsverlamming of facialisparalyse. Dit is een verlamming van het oor, de oogleden, de wangspieren en de lippen aan één kant van de kop. Hierdoor verliest de koe speeksel en voedsel.

Bij het vorderen van de ziekte worden ook de evenwichtsorganen en de hersenen aangetast. De kop scheef houden, alsmaar rondjes lopen, leunen en omvallen zijn typische en opvallende verschijnselen. In het eindstadium blijven de dieren versuft liggen en raken in een comateuze toestand.

Bij de behandeling van deze aandoening kunnen hoge doses antibiotica samen met ontstekingsremmers soms voor herstel zorgen. Daarbij blijven meestal restverschijnselen zoals een scheve kophouding over. Vaak helpt de behandeling niet en verloopt de ziekte fataal.

Slecht geconserveerde kuilen met een onvoldoende lage pH zijn een mogelijke bron van de bacterie. De bacterie kan echter ook op vers gras voorkomen. Listeriose is een zoönose. Dat betekent dat de bacterie ook bij mensen een hersenvliesontsteking en abortus kan veroorzaken.

